T
İnş.
7/12454

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Bakan
506

20/04/2006

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: a) Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı ifadeli, 06/03/2006 tarihli ve A.01.0.GNS. 0.10.00.02-18692 sayılı yazınız,
b) 15/03/2006 tarihli ve 323 sayılı yazımız.

İlgi (a) yazınız ekinde alınan, Hatay Milletvekili Mehmet Eraslan tarafından Bakanlığımıza yöneltilip yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/12454 Esas No.lu soru önergesine ilişkin cevaba esas teşkil edecek bilgilerin derlenebilmesi için ilgi (b) yazımızla ek süre istenilmiş olup, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünün 99. maddesi uyarınca hazırlanan cevap örneği iki nüsha halinde ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Cemil ÇİÇEK
Bakan

EKLER:
1- Soru önergesi cevabı (2 adet)
2- Tablo (2 adet)

DAĞITIM:
Gereği :
TBMM Başkanlığına

Bilgi :
Başbakanlığa

7/12454

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Bakan

.../.../2006

Sayın Mehmet ERASLAN
Hatay Milletvekili
T.B.M.M.

Bakanlığımıza yöneltilip yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/12454 Esas No.lu soru önergesinin cevabı aşağıda sunulmuştur.

I - Anayasanın "Hak arama hürriyeti" kenar başlıklı 36. maddesinde, herkesin, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahip olduğu; 141. maddesinin dördüncü fıkrasında, davaların en az giderle ve mümkün olan süratle sonuçlandırılmasının, yargının görevi olduğu; 142. maddesinde, mahkemelerin kuruluşu, görev ve yetkileri, işleyişi ve yargılama usullerinin kanunla düzenleneceği;

5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununda, ceza muhakemesinin nasıl yapılacağı hususundaki kurallar ile bu sürece katılan kişilerin hak, yetki ve yükümlülüklerinin ayrıntılarıyla düzenlendiği; Kanunun 160. maddesinde, Cumhuriyet savcısının, ihbar veya başka bir suretle bir suçun işlendiği izlenimini veren bir hâli öğrenir öğrenmez kamu davası açmaya yer olup olmadığına karar vermek üzere işin gerçeğini araştırmaya başlamasının bir görev olarak düzenlendiği; 190. maddesinin birinci fıkrasında, duruşmaya, ara verilmeksizin devam edilerek hüküm verileceği; ancak, zorunlu hâllerde davanın makul sürede sonuçlandırılmasını olanaklı kılacak surette duruşmaya ara verilebileceği; 332. maddesinin birinci fıkrasında, suçların soruşturma ve kovuşturması sırasında Cumhuriyet savcısı, hâkim veya mahkeme tarafından yazılı olarak istenilen bilgilere on gün içinde cevap verilmesinin zorunlu olduğu; eğer bu süre içinde istenen bilgilerin verilmesi imkânsız ise, sebebi ve en geç hangi tarihte cevap verilebileceğinin aynı süre içinde bildirilmesi gerektiği; ikinci fıkrasında, bilgi istenen yazıda birinci fıkra hükmü ile buna aykırı hareket etmenin Türk Ceza Kanununun 257. maddesine aykırılık oluşturabileceğinin yazılacağı; bu durumda haklarında kamu davasının açılması, izin veya karar alınmasına bağlı bulunan kişiler hakkında, yasama dokunulmazlığı saklı kalmak üzere, doğrudan soruşturma yapılacağına ilişkin hükümlerin yer aldığı;

Ayrıca; Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin "Adil yargılanma hakkı" kenar başlıklı 6. maddesinin birinci fıkrasında, herkesin, gerek medenî hak ve yükümlülükleriyle ilgili nizalar, gerek cezaî alanda kendisine yöneltilen suçlamalar konusunda karar verecek olan, yasayla kurulmuş bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından davasının makul bir süre içinde, hakkaniyete uygun ve açık olarak görülmesini istemek hakkına sahip olduğu düzenlemesine yer verildiği,

Malûmlarıdır.

II - A) Yukarıda belirtilen hükümler çerçevesinde, Bakanlığımızca, Anayasanın 9. maddesindeki yargı yetkisinin Türk Milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılacağı hükmü ile 138. maddesindeki hâkimlerin görevlerinde bağımsız oldukları, Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdanî kanaatlerine göre hüküm verecekleri, hiçbir organ, makam, merci veya kişinin, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hâkimlere emir ve

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Bakan

.../.../2006

talimat veremeyeceği, genelge gönderemeyeceği, tavsiye ve telkinde bulunamayacağı yönündeki amir hükümleri de göz önünde bulundurularak, mevcut genelgelerin yürürlükten kaldırılması ve güncellenmesi çalışmaları sonunda hazırlanıp yayımlanan, 01/01/2006 tarihli ve B.03.0.CİG. 0.00.00. 05/010.06.02/1 sayılı "Soruşturmaların yürütülmesi, soruşturma evrakının düzenlenmesinde ve tamamlanmasında dikkat edilecek hususlar" konulu 2 No.lu Genelge ile;

5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununa göre duruşmanın ara verilmeksizin yapılıp bitirilmesi ilkesi benimsenmiş olmasına rağmen, yapılan eksik soruşturmaların, yargılamanın uzamasına sebebiyet verebileceği gibi, adil yargılanma hakkının ihlâl edildiği ileri sürülerek, Ülkemiz aleyhine Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde çeşitli davaların açılmasına ve uluslararası alanda haksız eleştirilere maruz kalmasına ve tazminat ödenmesi sonucunu doğurabileceği; ayrıca, kanunlarımıza göre suç teşkil eden olaylar sebebiyle adlî merciler tarafından soruşturmaların sür'atle ve etkili bir şekilde yapılması, tespit olunan şüphelilerin delilleriyle birlikte bağımsız mahkemeler önüne çıkarılması ve yapılacak kovuşturmalar sonunda ceza adaletinin sür'atle ve isabetle gerçekleştirilmesinin, suç işleme eğiliminde bulunanlar üzerinde meydana getireceği caydırıcılık etkisi sebebiyle büyük önem taşıdığına vurgu yapılarak;

Soruşturmaların yürütülmesi, soruşturma evrakının düzenlenmesi ve tamamlanması aşamalarında uygulamada;

a) Bazen şikâyet dilekçelerinin, ilgili deftere kaydedilmeksizin kolluğa gönderilmesi, bazen de kaydedilmekle birlikte zamanında kanunî gereğine başvurulmaması;

b) Asıl yetki ve görevin Cumhuriyet savcılarında olmasına ve bir kısım kanunlarda da soruşturmaların bizzat Cumhuriyet savcıları tarafından yapılması öngörülmesine rağmen, Cumhuriyet savcıları tarafından yapılmayıp, kolluğa bırakılması sonucu, gecikmelere, gereksiz emek ve zaman israfına; delillerin zamanında ve usulüne göre toplanamaması sebebiyle bazı işlemlerin yeniden yapılması zorunda kalınması;

c) Kolluğa tevdi edilen bazı evrakta açıklayıcı ve yol gösterici talimat verilmemesi; evrakın âkıbetlerinin sorulmaması;

d) Evrakın eksiklikleri tamamlanmadan dava açıldığından, bir çok iddianamenin mahkemeler tarafından iade edilmesi;

e) Evrakın eksiklikleri tamamlanmadan kovuşturmaya yer olmadığı kararları verildiğinden, itiraz üzerine bu kararların kaldırılmasına sebebiyet verilmesi;

f) Şüpheli ve sanığın lehine ve aleyhine olan tüm delillerin toplanmasına özen gösterilmemesi;

g) Soruşturma gereğince yazılan yazılara verilen cevap ve kâğıtların da asıl evrakına takılmasında gecikilmesi, küçük bir gayretle tamamlanacak konularda işi uzatıcı yazışmalara girişilmesi;

h) Derdest evrakın ilgili Cumhuriyet savcısı tarafından sık sık kontrol edilmemesi ve bütün işlemlerin aynı zamanda yapılmaması sonucu neticelendirilmesinin gecikmesi;

ı) Adlî tatil, izin, rapor gibi sebeplerle ilgili Cumhuriyet savcısının görevde bulunmaması durumunda soruşturma evrakının bekletilmesi;

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Bakan

.../.../2006

j) Bir kısım iddianame ve kovuşturmaya yer olmadığına dair kararların yazılmasının zabıt kâtiplerine bırakılması;

k) Soruşturma evrakının düzenli bir şekilde tutulmayıp, kâğıtların belli bir sıraya uyulmaksızın gelişigüzel birbirine iğnelenmesi nedeniyle kopmalar ve parçalanmalar meydana gelmesi ve bir evraka ait parçaların başka bir evrakın içine girmesi sebebiyle bazı evrakın istenildiğinde bulunamaması,

gibi hususlarda eksikliklere rastlanıldığının tespit edildiğine dikkat çekilerek;

Soruşturma evresinde ve soruşturmaların yürütülmesinde;

1- Cumhuriyet başsavcıları tarafından, kanunlarla Cumhuriyet savcılarına verilmiş olan görevlerin aksatılmadan yürütülebilmesini sağlayacak şekilde iş bölümünün yapılması, bu iş bölümünde; nöbet hizmetlerinin ayrıntılı olarak düzenlenmesi ile nöbetçi Cumhuriyet savcısının görevlerinin belirlenmesi, görevlendirilen nöbetçi Cumhuriyet savcısına herhangi bir şekilde ulaşılamaması durumunda da hizmetin yürütülmesinde bir aksaklık olmaması bakımından, nöbetçi Cumhuriyet savcısının görevlerini yürütmek üzere başka bir Cumhuriyet savcısının belirlenmesi ve iş bölümü cetvelinin mahsus kartonunda muhafaza edilmesi, yapılan iş bölümüne göre, hangi tarihlerde hangi Cumhuriyet savcısı, zabıt kâtibi veya diğer görevlilerin vazifelendirildiği, nöbetçi Cumhuriyet savcılarının ad, soyadları, ev adresleri, ev, iş ve cep telefonlarının kolluk birimlerine zamanında bildirilmesi hususları ve diğer konularda adlî kolluk amir ve memurlarıyla gerekli koordinasyonun kurulması; soruşturmaların hukuka uygun bir şekilde yürütülebilmesinin sağlanması, adlî kolluk amir ve memurlarının Cumhuriyet savcısına zamanında ulaşabilmesi için gerekli tedbirlerin alınarak bu konuda hiçbir yakınmaya sebebiyet verilmemesi,

2- Cumhuriyet Başsavcılıkları ile Adlî Yargı İlk Derece Ceza Mahkemeleri Kalem Hizmetlerinin Yürütülmesine Dair Yönetmelik hükümleri dikkate alınmak suretiyle, defter ve kartonların usulüne uygun şekilde tutulması ve kayıtların zamanında ve doğru olarak kapatılması, kalem hizmetlerinin sıhhatli bir biçimde yürütülmesi, soruşturmaların başından itibaren titizlikle ele alınması, Cumhuriyet savcılarının kalem görevlileri üzerindeki denetim yetkilerini özenle kullanması,

3- Herhangi bir şekilde intikal eden suç ihbar veya şikâyetlerinin zaman geçirilmeksizin soruşturma defterine kaydedilerek, hemen gereğine başvurulması, bu konuda 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 160. maddesinde yer alan hükümlerin göz ardı edilmemesi, kolluğa kayıtsız evrak gönderilmemesi, şikâyet dilekçelerinin havale veya üst yazı ile elden kolluğa gönderilmesi hâlinde bir suretinin mutlaka alınıp, ileride muhtemel bir kaybolmaya karşı dairede saklanması ve soruşturmanın dairede kalan nüshası üzerinden takip edilmesi,

4- Kolluk tarafından yapılması istenilen soruşturmaların sonuçlarının uygun zaman aralıklarıyla sorulması, özellikle geçmiş yıllara ait soruşturma evrakının kollukta bırakılmaması, tamamlanarak gelen evrakta herhangi bir eksiklik tespit edilmesi durumunda, soruşturma evrakının bütünü ile kolluğa geri gönderilmeyip, yapılan inceleme sonunda görülen eksikliklerin ilgili Cumhuriyet savcısı tarafından bizzat giderilmesi ya da evrakın ilgisi de belirtilmek suretiyle (lüzum görülmesi hâlinde soruşturma evrakının ilgili kısmının fotokopisinin de eklenerek) hangi konuda eksikliklerin bulunduğu ve nasıl ikmal edileceği hususunda yazılacak bir müzekkere ile tamamlattırılması,

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Bakan

.../.../2006

5- Soruşturma evrakının; yıllara göre dökümü yapılıp, kayıtlarla sık sık karşılaştırılarak, herhangi bir kayıp veya eksikliğe ve işlemsiz bırakılmasına sebebiyet verilmemesi,

6- Özellikle, yıllanmış ve çıkmaza girmiş eski soruşturma evrakının henüz zamanaşımına uğramadan mutlaka bir muktezaya bağlanarak sonuçlandırılmasına özel gayret sarf edilmesi ve zamanaşımı sürelerinin hesaplanmasında hatadan kaçınılması, bütün gayretlere rağmen zamanaşımına uğrayan evrakın elde tutulmayıp sonuca bağlanması,

7- Takip edilen soruşturma evrakının, ilgili Cumhuriyet savcısı tarafından sık sık elden ve gözden geçirilip, sadece üstündeki müzekkereye cevap gelmiş olup olmadığı ile yetinilmeyerek, içeriği itibariyle eksik kalmış hususların tespit edilmesi suretiyle bu eksikliklerin tamamlanması, gerekli ise ikmali için kolluğa yazı yazılması, yazılan müzekkereler üzerinden belli süreler geçtiğinde tekit edilmesi, evrak olgunlaşmış ve bazı müzekkere cevaplarının beklenmesine gerek kalmamış ise, bunlardan sarfınazar edilerek muktezaya bağlanması, böylece her Cumhuriyet savcısının elindeki soruşturmaları tamamlamaya ve azaltmaya çalışması,

8- 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 332. maddesi hükmü gereğince; suçların soruşturma ve kovuşturması sırasında Cumhuriyet savcısı, hâkim veya mahkeme tarafından ilgili yerlerden istenilen bilgilere on gün içinde cevap verilmesinin zorunlu olduğu, bu süre içinde istenen bilgilerin verilmesinin imkânsız olması durumunda ise, sebebi ve en geç hangi tarihte cevap verilebileceğinin on günlük süre içinde bildirilmesinin, aksi takdirde bunun 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 257. maddesine aykırılık oluşturabileceği ve bu durumda ilgililer hakkında yasama dokunulmazlığı saklı kalmak üzere, izin ve karar alınmasına gerek dahi olmaksızın soruşturma yapılarak kamu davası açılacağının yazı içeriğinde bildirilmesi,

9- Adliye içinde elden takip edilebilecek konularda uzun yazışmalara gidilmemesi,

10- Kolluğun görevini yerine getirdiği sırada tereddüt ettiği hususlarda ne şekilde hareket edileceğine dair sürekli öğretici, açıklayıcı ve yol gösterici olunması, hatta bu hususların yazılı olarak ilgililere gönderilmesi,

11- İnsan haklarına saygılı olarak maddî gerçeğin araştırılması ile adil bir yargılamanın yapılmasının sağlanabilmesi için, şüphelinin aleyhine olduğu kadar lehine olan delillerin de dikkatle toplanması, bu cümleden olarak; hukuken önem ifade eden konuların araştırılması ve ispatlayıcı belgelerin ya da onaylı suretlerinin evraka eklenmesi, hasar ve değer tespitlerinin ve işin özelliğine göre diğer tespit ve araştırmaların yapılması, evrakın mahkeme önüne tam bir şekilde gitmesi için bütün gayretin sarf edilmesi,

12- Davanın özüne ilişkin olan tüm raporların zamanında temini ve gecikilmesi hâlinde kaybolacak bulguların titizlikle tespiti yoluna gidilmesi, yaralamalı olaylarda yaralanan kişilerin geçici raporları ile yetinilmeyip, ön ödeme, kovuşturma yapılmasına yer olmadığına dair karar verilmesinden veya iddianame düzenlenmesi işlemlerinden önce kat'î raporlarının usul ve kanun hükümleri dairesinde temin edilmesi, bu raporların; tam ve gerekçeli olmasına, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 86, 87 ve 89. maddelerinde belirtilen hususlara yer verilip verilmediğine dikkat edilmesi,

7/12454

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Bakan

.../.../2006

13- 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 75. maddesinin tatbiki gereken hâllerde, öncelikle eylemin bu kapsamda olup olmadığının, daha sonra fiilin gerektirdiği ceza miktarının suç cinsi ve suç tarihi nazara alınarak belirlenmesi, hesaplama sırasında azamî özenin gösterilerek fazlalık ya da eksikliklere yol açılmaması, belirlenen usule riayet konusunda titizlik gösterilmesi, eylemin, bu maddenin uygulanmasını gerektirdiği, soruşturma evresinde belirlenmişse, bu aşamada çözümlenmesi,

14- Özel kanunlarda yer alan ve özel yargılama usullerine tâbi olan suç ve suçlarla ilgili (5816 sayılı Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlar Hakkında Kanunun 3. maddesi, 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanununun 82 ve 93. maddesi, 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 58. maddesi, 1512 sayılı Noterlik Kanununun 154. maddesi, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 161. maddesinin beşinci ve altıncı fıkrası ile 251. maddesinin birinci fıkrası, 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununun 15. maddesi, 3628 sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanununun 19. maddesi ile 2559 sayılı Polis Vazife ve Salâhiyet Kanununun Ek 9/B maddesi, 2803 sayılı Jandarma Teşkilât, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanunun 15. maddesinin (e) bendi, Sermaye Piyasası Kanununun 49. maddesi ile 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanununun 53. maddesinin (c) bendinin (7) numaralı alt bendi gibi) olarak kanunlarında gösterilen prosedüre uyulmasına azamî dikkat gösterilmesi, kamu davalarının temelini oluşturan soruşturmaların usulüne uygun bir şekilde, etkili, verimli ve eksiksiz yapılmasının sağlanması, ülkemizin uluslararası alanda haksız eleştirilere maruz kalmasının önlenebilmesi için, başta ağır cezalık suçlar olmak üzere, özel kanunlarda soruşturmanın bizzat Cumhuriyet savcıları tarafından yapılmasını öngören suçlar ile zorunluluk bulunmadığı takdirde önemli olaylara ilişkin diğer soruşturmaların da kolluk görevlilerine bırakılmayarak bizzat Cumhuriyet savcıları tarafından yapılması,

15- Kamuoyunda yanlış yorumlamalara ve yakınmalara sebebiyet verilmesinin önüne geçilmesi bakımından, Cumhurbaşkanı, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı, Başbakan, Yüksek Yargı Organı Başkanları ve Başsavcıları, Genelkurmay Başkanı, Bakanlar, Milletvekilleri, Kuvvet Komutanları gibi Devletin üst düzey görevlerinde hizmette bulunmuş veya hâlen hizmette bulunan kişiler hakkındaki soruşturmaların kolluğa bırakılmaksızın bizzat Cumhuriyet başsavcıları veya görevlendirecekleri Cumhuriyet başsavcıvekilleri tarafından yürütülmesi,

16- Cumhuriyet başsavcılarının, merkez ve mülhakatındaki olayları ve soruşturmaları titizlikle takip etmeleri, mevzuat ya da teamül gereği bizzat yürütmeleri gereken soruşturmaları diğer Cumhuriyet savcılarına bırakmamaları, Bakanlığa bildirilmesi gereken hususları takip ederek, gereğini zamanında yerine getirmeleri,

17- Hâkimler ve Cumhuriyet savcıları, en üst dereceli kolluk amirleri ve avukatlar hakkında Bakanlığın iznine tâbi suçlarla ilgili soruşturmalarda, izin işleminden önce evrakın soruşturma defterine kaydedilmeden Bakanlık Muhabere Defteri kayıtlarından yürütülmesi, ancak prosedürün tamamlanmasından sonra soruşturma defteri kaydına alınması, bu şekilde izin verilmemesi durumunda kayıtlarının açık kalması suretiyle karışıklıklar doğmasının ve gereksiz yazışmalara girilmesinin önlenmesi,

18- Yargıya hız kazandırmak amacıyla soruşturma evrakının birleştirilmesi ve ayrılması işlemlerinde gerekli hassasiyetin gösterilerek, ayırma ve birleştirme kararlarında yapılan işlemin hukukî gerekliliğinin ortaya konulması, bu yolla evrakın sürüncemede bırakılmaması,

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Bakan

.../.../2006

19- Soruşturma evrakındaki kâğıt ve belgelerin derli toplu, belli bir sıra dahilinde dizilip, muhafaza edilmesi, dağınık şekilde bırakılmasından kaçınılması, evrakın kolaylıkla incelenebilmesi için kâğıtların tarih ve tür (dilekçeler, ifadeler, raporlar, zabıtlar, belgeler, fezlekeler, vs. şeklinde) sırasına göre dosyalanması, bir soruşturma evrakında esasa müessir olmayan basit yazışma kâğıtları ile fazla nüshalar çok sayıda ise, bunların bir zarfa doldurulup, esasa müessir kâğıtların altına bağlanması ya da takılması,

20- Soruşturma evrakı arasında yer alan kıymetli evrak ya da suç konusu teşkil eden belgelerin evrak arasında bırakılmayıp, Suç Eşyası Yönetmeliği hükümleri uyarınca derhal makbuz düzenlenmesi suretiyle emanet memurluğuna tevdiî gereğine uyulması, böylece kaybolma ya da tahrifat gibi iddiaların önüne geçilmesi; aynı Yönetmelikteki suç eşyası tanımı nazara alınarak bu kapsamda yer alanların mutlaka emanette muhafazasına özen gösterilmesi, ayrıca buna ilişkin davaların takibi ile sonucuna göre bu nev'i eşyanın tasfiyesi hükümlerinin yerine getirilmesi, tanıma göre suç eşyasından sayılmayanların emanete alınmaması,

21- Derdest soruşturmalara gelen cevabî yazıların sağda solda bırakılmayıp, evrakına güzelce eklenmesi, bunların yanlış evrakın içine girmemesi ya da evrakın parçalanmamasına özen gösterilmesi,

22- Kovuşturmaya yer olmadığına dair kararla sonuçlanan evrakla ilgili itiraz işlemlerinin ve sonuçlarının muhakkak evrakına eklenerek, itiraz sonucu yeniden ele alınması gerekenlerin işlemsiz kalmamasına dikkat edilmesi,

23- Soruşturma evrakında yer alan dilekçe kapsamından uyuşmazlığın hukukî nitelik arz ettiği açıkça belli olan hususlarda gereksiz soruşturmaya girilmeden, belirlenen duruma göre evrakın muktezaya bağlanması, emek ve zaman kaybına sebep olunmaması,

24- İddianame ve kovuşturmaya yer olmadığına dair kararların yazılmasının zabıt kâtiplerine bırakılmayıp, bizzat yazdırılması ya da taslağının hazırlanarak kaleme gönderilmesi, ceza davalarında mahkeme, Ceza Muhakemesi Kanununun 225. maddesi gereğince önüne getirilen konu ve kişi ile sınırlı olarak yargılama yapabileceğinden, iddianamelerde Ceza Muhakemesi Kanununun 170. maddesinde öngörüldüğü şekilde; şüphelinin kimliği, müdafii, maktul, mağdur veya suçtan zarar görenin kimliği, mağdurun veya suçtan zarar görenin vekili veya kanunî temsilcisi, açıklanmasında sakınca bulunmaması hâlinde ihbarda bulunan kişinin kimliği, şikâyette bulunan kişinin kimliği, şikâyetin yapıldığı tarih, yüklenen suç ve uygulanması gereken kanun maddeleri, yüklenen suçun işlendiği yer, tarih ve zaman dilimi, suçun delilleri, şüphelinin tutuklu olup olmadığı, tutuklanmış ise, gözaltına alma ve tutuklama tarihleri ile bunların sürelerinin gösterilmesi ve yüklenen suçu oluşturan olayların, mevcut delillerle ilişkilendirilerek açıklaması ve iddianamenin sonuç kısmında da; şüphelinin aleyhindeki hususların yanında lehine olan hususlara yer verilmesi, işlenen suç dolayısıyla ilgili kanunda öngörülen ceza ve güvenlik tedbirlerinden hangilerine hükmedilmesinin istendiği; suçun tüzel kişinin faaliyeti çerçevesinde işlenmesi hâlinde ilgili tüzel kişi hakkında uygulanabilecek güvenlik tedbirlerinin açıkça belirtilmesi ve iddianamenin, Ceza Muhakemesi Kanununun 170. maddesinde belirtilen hususları içermemesi sebebiyle iadesine sebebiyet verilmemesi,

25- Kovuşturmaya yer olmadığına dair kararlarda, olayın ve isnadın anlatılması ve hangi sebeple bu sonuca ulaşıldığının gerekçeleriyle belirtilmesi, kararın kimlere tebliğ

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Bakan

.../.../2006

edileceği, hangi dairelere gönderileceği ile Anayasanın 40. maddesinin ikinci fıkrası hükmü gereğince de bu işlemle ilgili olarak hangi kanun yolları ve mercilere başvuracağı ile süresinin karar metninin sonunda mutlaka gösterilmesi, suçtan zarar gören ile önceden ifadesi alınmış veya sorguya çekilmiş şüpheliye kovuşturmaya yer olmadığına dair kararın mutlaka tebliğ edilmesi ve tebligat sonucunun takip olunması; isnat edilen suçla ilgili eksiklikler giderilmeksizin ve ileri sürülen iddiaların tamamı karşılanmadan kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verilmemesi,

26- Kovuşturmaya yer olmadığı şeklindeki kararların ilgili mercilerce istenmesi hâlinde, karara itiraz edilip edilmediği, edilmişse sonucunun kararın altına şerh edilmesi, Ceza Muhakemesi Kanununun 173. maddesinin altıncı fıkrasında belirtilen hâl dışında her zaman yeniden ele alınabilecek nitelikteki bu kararlar için kesinleşme ifadesinin kullanılmasından kaçınılması,

27- Memurlar hakkında yazılan iddianame ve kovuşturmaya yer olmadığına dair kararların 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 131. maddesinin üçüncü fıkrası gereğince bu personelin bağlı olduğu Bakanlık veya kurum veya kuruluşa gönderilmesi,

28- Birden çok kişi hakkındaki şikâyeti kapsayan soruşturmalarda sadece asıl fail ya da adı en önde bulunan kişi hakkında iddianame veya kovuşturmaya yer olmadığına dair karar düzenlemekle yetinilmeyip, evrak arasında adı geçen ve kendilerine herhangi bir suç veya suça iştirak isnat edilen her şahıs hakkında kanunî gereğinin yapılması ve gerektiğinde müştekiye tebliğ olunması, bu gibi durumlarda iddianameyle birlikte ek kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verilmesi hâlinde bunun iddianamenin altında ekler bölümünde açıkça belirtilerek evrakına eklenmesi,

29- Suçun nitelendirilmesine özen gösterilerek, yetkili ve görevli olmayan mahkemelere dava açılması yönünde iddianame düzenlenmesinden kaçınılması, evrakın lüzumsuz gidiş gelişinin önlenmesi için yetki ve görev hususuna azamî dikkatin gösterilmesi,

30- İddianame ve kovuşturmaya yer olmadığına dair kararlarda karar numaralarının sırasının atlamayıp kartonundan teselsül ettirilmesi ve Cumhuriyet Başsavcılıkları ile Adlî Yargı İlk Derece Ceza Mahkemeleri Kalem Hizmetlerinin Yürütülmesine Dair Yönetmelikte belirtildiği gibi imzalı ve mühürlü olarak muhafazalarına özen gösterilmesi ve bu hususun zaman zaman kontrol edilmesi ya da ettirilmesi,

31- Soruşturma evresi sonunda bir kısım şüpheliler hakkında iddianame ya da kovuşturmaya yer olmadığına dair kararla muktezaya bağlanıp da bir kısım suç faillerinin tespit edilemediği hâllerde, defter kayıtlarının kapatılmasından önce faili meçhul kalan hususların eski kayıt üzerinden takip edilmeyip, Yönetmeliğin 26. maddesine uygun şekilde ayrılarak takibi, yine mahkemelerce asıl failin araştırılması için evrakın iade edilmesi hâlinde de evrakın soruşturma defterine yeniden kaydının yapılması suretiyle işlemlerin sürdürülmesi, böylece evrakın işlemsiz kalmamasının sağlanması,

32- Resmî daireler ya da memurlar tarafından bildirilen ve kamu adına soruşturma yapılması gereken suçlara ilişkin ihbarlarda, suç ve suça konu olay ayrıntılı bir şekilde bildirilmiş olmasına rağmen ayrıca suçu ihbar eden sıfatıyla ihbarı yapanların ifadelerine müracaat edilmemesi, ancak kamu davasının açılmasına yer olup olmadığının tespiti bakımından aydınlatılması gereken önemli hususların bulunması durumunda ifadelerine başvurulması,

7/1454

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Bakan

.../.../2006

33- Cumhuriyet başsavcılıklarının yargı çevresi dışında yapılması gereken soruşturma işlemlerinde; istinabe konusu olayın yeterince açıklanmasından sonra, yapılması istenilen hususların ayrıntılı ve açık bir şekilde yazılması, gerekli görülen evrakın bir suretinin eklenmesi ile yetinilerek aslının tümüyle gönderilmesi yoluna gidilmemesi, şüphelinin tutuklu bulunması durumunda bu hususun ayrıca belirtilmesi ile ihtiyaç olduğunda başvurulmak üzere, Cumhuriyet başsavcılığının telefon ve faks numarasının belirtilmesi,

Konularında gereken dikkat ve özenin gösterilmesinin istendiği;

B) Mülga 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 99. maddesi gereğince şikayetten vazgeçme ve şikayet yokluğu nedeniyle verilen düşme kararı, 96. madde gereğince sanığın ölümü nedeniyle verilen ortadan kaldırma kararı, 97. madde gereğince af nedeniyle verilen ortadan kaldırma kararı ile 102. madde gereğince verilen zamanaşımı nedeniyle ortadan kaldırma kararlarının, adlî sicil ve istatistik çalışmalarında düşme kararı verilen davalar sınıfına dahil edilerek değerlendirildiği, bu itibarla sadece zamanaşımı nedeniyle ortadan kaldırılan davalar hakkında net bir istatistik bilgi bulunmadığı;

Bununla birlikte, zamanaşımı nedeniyle düşme kararları da dahil olmak üzere, 2000 yılında toplam 420205; 2001 yılında toplam 621313; 2002 yılında toplam 649018; 2003 yılında toplam 513901; 2004 yılında toplam 409026 sanık hakkında düşme kararı verildiği;

Yargıtay Ceza Genel Kurulunca, zamanaşımı nedeniyle, 2000 yılında 7; 2001 yılında 10; 2002 yılında 17; 2003 yılında 9; 2004 yılında 4 düşme kararı verildiği;

Yargıtay Ceza Dairelerince, zamanaşımı nedeniyle, 2000 yılında 10728; 2001 yılında 6852; 2002 yılında 3556; 2003 yılında 4808; 2004 yılında 7772 düşme kararı verildiği;

Bakanlığımız kayıtlarının incelenmesinden anlaşılmış olup; 1986-2004 yılları arasında, ceza mahkemelerinde ortalama yargılama süresini gösterir istatistik bilgiler ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Cemil ÇİÇEK
Bakan